

De theaterwetenschapper staat niét in het programmaboekje. Of toch?

Anno 1988 kan men aan vier Vlaamse universiteiten theater bestuderen. In een tijdspanne van twee jaar heeft men zowel aan de Universitaire Instelling Antwerpen (UIA), de Katholieke Universiteit Leuven (KUL), de Rijksuniversiteit Gent (RUG) als de Vrije Universiteit Brussel (VUB) een Bijzonder Diploma of een Bijzondere Licentie in de Theaterwetenschap in het leven geroepen. Een beknopte historische schets van de theaterbestudering aan de verschillende instellingen toont aan dat deze universitaire belangstelling niet helemaal uit het luchtledige komt gevallen.

De jonge UIA die in 1972 haar deuren opent, draagt in haar vakkenpakket een cursus theaterwetenschap als keuzevak. De academische overheid zet, volgens professor Carlos Tindemans, zonder terughoudendheid het licht op groen voor de uitbouw van een sectie theaterwetenschap. In 1978 leidt dit tot een volledige opdracht voor Carlos Tindemans. Van een minorprogramma in de Licentie Germaanse Filologie wordt het pakket in 1987 verder uitgebouwd tot een Speciale Licentie in de Theaterwetenschap.

Aan de KUL vindt de theaterbestudering haar oorsprong in een lange speeltraditie. Het Leuven Universitair Toneel onder leiding van professor Joost Florquin maakte deel uit van het Instituut voor Literatuurwetenschap. Deelname aan de theaterproductie werd in cursussen gehonoreerd. De inspiratie daarvoor kwam uit het Amerikaanse model van het Drama Department van de jaren '50. Toen Joost Florquin in 1978 overleed en zijn uren ter beschikking kwamen, werd ervoor geopteerd de jaarlijkse theatervoorstelling te omringen met een theoretisch kader. Dat steunde, aldus professor Ludo Verbeeck, op een behoefte van de studenten. Vanaf 1982 kon men aan de KUL een getuigschrift dramaturgie behalen. In 1987 werd het vakkenpakket uitgebreid en het getuigschrift omgevormd tot een Bijzonder Diploma Theaterwetenschap. De deelname aan een theaterproductie blijft ook daarin een centrale rol spelen.

Aan de RUG bestonden de plannen om een sectie theaterwetenschap op te richten, volgens docent Jaak Van Schoor, al heel lang maar zijn ze steeds op verzet gestoten bij de filologen. Binnen de Literatuurwetenschap werden wel sinds jaren cursussen over theater gedoceerd. In 1987 werd de sectie Drama en Theater opgericht, mede bespoedigd doordat professor Van Spaandonck, titularis van het vak Problematiek van het Theater, decaan werd van de faculteit Letteren en Wijsbegeerte. Het programma bestaat uit vakken die al gedoceerd werden aan verschillende richtingen maar nu samen gepresenteerd worden.

Aan de VUB kan men vanaf dit jaar inschrijven voor de Bijzondere Licentie Vrijtijdsagogiek, ondergetiteld Cultuur- en Bewegingswetenschappen, met de afstudeervarianten theater, film en dans. De impuls komt, zoals professor Dina Hellemaans verklaarde, van de huidige rector Loccufier die veel belang hecht aan de functie die cultuur binnen de gemeenschap en dus ook binnen de universiteit te vervullen heeft.

We mogen hopen dat de bekomenis of de noodzaak om de kennis over het theater te verzamelen en uit te breiden aan de grondslag ligt van zoveel universitaire belangstelling. Toch werken een aantal economische factoren en universitaire belangen het ontstaan van die Bijzondere Licenties in de hand.

Grofweg geschetst kan men zeggen dat het gebrek aan afzetmogelijkheden op de arbeidsmarkt aan de basis ligt van een soort nooit-genoeg-diploma's-op-zak-mentaliteit bij de studenten. Vooral in de faculteiten die in hun afzetgebieden traditioneel op onderwijs aangewezen zijn, ziet men de studenten na hun licentie uitwijken naar een post-graduaat economie of communicatiewetenschappen.

Het is ook in deze faculteiten dat men de laatste jaren een spectaculaire terugloop van het aantal inschrijvingen telt. Men probeert er de waarde van de afgestudeerde te verhogen en andere afzetmogelijkheden te creëren door extra vakkenpakketten aan te bieden. Naast de aggregatie kan de

student kiezen voor zakelijke taalbeheersing of cultuurbeleid of vrijetijdsstudies. Of theaterwetenschap. Op deze manier hoopt men de banken weer vol te krijgen.

En de ene universiteit kan daarbij niet achter blijven op de andere. Universiteiten worden immers per ingeschreven hoofd betoelaagd. Deze factoren hebben dus zeker bijgedragen tot het installeren van de Bijzondere Licenties aan de verschillende instellingen.

Waar al het voorgaande zeker meespeelt in het oprichten van de Bijzondere Licenties, werken diezelfde factoren remmend op een degelijke uitbouw ervan. Zowel financiële middelen als personeel ontbreken. In de leeglopende Letteren en Wijsbegeerte (waaronder op UIA, KUL en RUG de theaterwetenschap ondergebracht is) moet zwaar worden bezuinigd. Men zou zich dan ook kunnen afvragen hoe het sowieso mogelijk is om met de bestaande budgetten nog nieuwe richtingen te creëren, zeker als men weet dat een KB van 1982 over de financiering van de universiteiten nieuwe richtingen niet meer subsidieerbaar maakt. Deze wet laat zich echter omzeilen wanneer het gaat om een uitbreiding van reeds bestaande pakketten. Daarom is theaterwetenschap aan de VUB een afstudeervariant van de reeds bestaande richting Vrijtijdsagogiek, ondergebracht in het Instituut voor Lichamelijke Opvoeding, wat reeds voor de wetgeving bestond. Vaak blijkt het dan ook niet om echt nieuwe richtingen te gaan maar om het bijeenbrengen en samen presenteren van reeds bestaande vakken. Men roeit met de riemen die men heeft. Tussen droom en werkelijkheid staan beperkte budgetten en universitaire wetgevingen (op de titulatuur van vakken en het veranderen daarvan bijvoorbeeld) in de weg én het spel van beschikbare en vrijgekomen mandaten voor hoogleraren.

Een academische discipline

Hoe benadert men, ondanks alles,

Het Dossier Opleiding werd opgestart met een algemene inleiding in *Etcetera 11*. We concentreerden ons vervolgens op de Studio Herman Teirlinck (*Etcetera 12*), het RITCS (*Etcetera 14*), de conservatoria van Antwerpen, Gent en Brussel (*Etcetera 17*) en de alternatieve cursussen in de 'vrije sector' (*Etcetera 19*). Hoogste tijd inmiddels om de theorievorming over theater onder de loep te nemen: de theaterwetenschap. Hildegard De Vuyst bezocht samen met Leen Thielemans de vier universitaire kernen die de theaterwetenschap in hun curriculum opgenomen hebben. Marianne Van Kerkhoven plaatst er enkele bedenkingen bij.